

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแพชญ์ความจริงต่อความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบสององค์ประกอบ (Two Factor Experiment with Repeated Measures on One Factor) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โดยการสุ่มตัวอย่างและทำแบบรับรู้ความเครียดสวนปูรุ่ง (SPST - 20) ที่มีคะแนนความเครียดตั้งแต่ 42 คะแนนขึ้นไป ทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 20 คน (Simple Random Sampling) เพื่อจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แบบทดสอบความเครียดสวนปูรุ่ง 20 ข้อ (SPST - 20) และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแพชญ์ความจริง

กลุ่มที่ต้องการศึกษา ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแพชญ์ความจริง จำนวน 11 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 - 90 นาที ระหว่างเวลา 13.30 - 15.00 น. ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่เริ่มวัดผลในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่ม และหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่มทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบนิวเมน-คูลส์ โดยมีสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง
2. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแพชญ์ความจริง มีความเครียดต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง
3. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแพชญ์ความจริงมีความเครียดต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะติดตามผล
4. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแพชญ์ความจริงในระยะหลังการทดลองมีความเครียดลดลงต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง
5. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบแพชญ์ความจริงในระยะติดตามผลมีความเครียดต่ำกว่าในระยะก่อนการทดลอง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษาล้วนแบบเชิงความจริง มีความเครียดต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ในระดับหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษาล้วนแบบเชิงความจริง มีความเครียดต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ในระดับติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษาล้วนแบบเชิงความจริงในระดับหลังการทดลองลดต่ำกว่าระดับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษาล้วนแบบเชิงความจริง ในระดับติดตามผลมีความเครียด ต่ำกว่าระดับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ที่ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยแบ่งกลุ่มด้วยอยู่ใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการให้คำปรึกษาล้วนแบบเชิงความจริง และกลุ่มควบคุม การแบ่งระยะเวลาของการทดลอง ออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ผลการศึกษานี้ พบว่า ญาติผู้ป่วยที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบเชิงความจริงมีคะแนนความเครียดในระดับหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ต่ำกว่ากลุ่มควบคุมเพราหลังการทดลองญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท ที่ได้รับการให้คำปรึกษาล้วนแบบเชิงความจริง ได้รับการฝึกให้ได้สำรวจตนเอง การกล้าแสดงออก ความรับผิดชอบ การพิจารณาพฤติกรรมของตนเองมีความเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้ยังได้ให้ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทได้แก่ไขพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาด้วยตนเอง ที่ได้สำรวจและร่วมกันวางแผนแก้ไข ทำให้ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทได้มีการพัฒนาทักษะชีวิตของตนเองแผนที่กำหนดโดยผู้ให้คำปรึกษาจะอยู่ให้กำลังใจ เพื่อให้ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทสามารถพัฒนาทักษะชีวิตตามที่ต้องการ ซึ่งทำให้ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทได้เกิดการเรียนรู้เพื่อแก้ไข ปรับปรุงตนเอง ตลอดจนกับงานวิจัยของ พิมพ์วีดี จันทร์ โภศล (2544, หน้า 109-111) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษา กลุ่ม แบบเชิงความจริงที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองและความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มาจากการอบรู้ว่าร้าง พบว่า นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น และมีความเครียดลดลงในระดับหลังการทดลอง และระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษา กลุ่ม แบบเชิงความจริง ได้มีโอกาสสำรวจตนเองในบรรยายกาศที่เป็นมิตร มีความรู้สึกอบอุ่นของสมาชิกกลุ่มและผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนการมีการยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม มีการวางแผน

แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน และการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อจะได้ดำเนินการไปให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจานั้นยังได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่ม ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา และแสดงความคิดเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ ควรแก้ไขปัญหาอย่างไร เพราะเป็นกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน สามารถสื่อสารและเข้าใจกันจากนั้นสมาชิกในกลุ่มนั้นจะนำแผนที่ได้วางไว้ไปปฏิบัติจริง และนำมารายงานให้สมาชิกกลุ่มทราบภายหลังที่ได้นำไปปฏิบัติ

การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเชิงความจริงมีรูปแบบในการให้คำปรึกษาที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มนี้ส่วนร่วมในการช่วยเหลือกันและกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เข้าใจช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้กันและกันในการดำเนินการตามแผนที่แต่ละคนวางแผนเห็นปัญหาของตนเอง มีความกระตือรือร้นในการดำเนินความเป้าหมายที่ตนมองว่างานอย่างดีที่สุด ตามข้อผูกพันสัญญาที่วางแผนไว้ จะทำให้สมาชิกรู้สึกถึงความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการทำงานไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับแนวคิดของคอรี่ (Corey, 2004, pp. 421-422) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบเชิงความจริงเป็นพลังสำคัญ ที่สมาชิกในกลุ่มสามารถวางแผนการปฏิบัติดน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเสริมแรงโดยสมาชิกกลุ่มนี้เครื่องมือที่จะช่วยสมาชิกแต่ละคนระหว่างนักและรับผิดชอบต่อสัญญาที่ให้ไว้

สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเชิงความจริงกับระยะเวลาการทดลองนั้นส่งผลร่วมกันต่อความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทให้ลดลง

2. จากผลการวิจัยพบว่าญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเชิงความจริงมีความเครียดลดลงในระยะหลังการทดลองต่อกว่าญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า ความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทของกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเชิงความจริงต่ำกว่าญาติผู้ป่วยโรคจิตเภททั้งหมดที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบเชิงความจริง ได้รับโอกาสในการช่วยเหลือจากสมาชิกภายในกลุ่มในการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท ความเครียดในชีวิตประจำวันหรือการทำงานภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับช่องกันและกัน เข้าใจซึ้งกันและกัน ก่อให้เกิดหักษะในการแก้ไขปัญหาโดยเชิงความจริง กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เจาะจงในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง และเรียงลำดับพฤติกรรมที่จะนำไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ กลาสเซอร์ (Glasser, 1965, p. 13) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบเชิงความจริงคือการช่วยเหลือให้เชิงความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต ผู้รับคำปรึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ แม้ต้องเผชิญกับปัญหารืออุปสรรค โดยที่ขาดด้วยพิจารณาพฤติกรรมในปัจจุบันที่ไม่พึงประสงค์ และเป็นอุปสรรคต่อการลดความเครียด

และการวางแผนแก้ไขความเครียด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ญาติผู้ป่วยโรคจิตภาพของกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน ได้รับการให้คำปรึกษาภารกุ่มแบบเพชญ์ความจริง ครั้งละ 60 - 90 นาที จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นจำนวน 11 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เชอร์เซอร์ และสโตน (Shertzer & Stone, 1968, p. 457) ที่กล่าวว่าในกระบวนการให้คำปรึกษาใน 1 สัปดาห์ ควรพบกัน 2 - 3 ครั้ง และควรพบกันอย่างน้อย 10 ครั้ง จะสามารถสร้างสัมพันธภาพได้ดี ช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง โดยใช้ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ภายในกลุ่มน้ำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตภาพลดลง ในระยะหลังการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุลพร น้อมขวัญนา (2551, หน้า 71) ที่ศึกษาผลการให้คำปรึกษาภารกุ่มแบบเพชญ์ความจริงต่อสุขภาพจิตของพนักงานบริษัทเอกชน ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล พนักงานบริษัทเอกชนกลุ่มทดลองมีสุขภาพจิตสูงขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ วิชิต นามลักษณ์ (2547) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยวิธีเพชญ์ความจริง กับวิธีการให้บริการแบบมترิกโปรแกรมเพื่อพัฒนาสุขภาพจิตผู้เดพยาบ้า ในคลินิกจิตสังคมบำบัด ศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านยางด่อ กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เดพยาบ้า ที่มีปัญหาสุขภาพจิตและมารับบริการในคลินิกจิตสังคมบำบัด ในปีงบประมาณ 2546 จำนวน 16 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มโดยวิธีเพชญ์ความจริง และการให้บริการแบบมترิกโปรแกรม สามารถช่วยให้ผู้เดพยาบ้ามีสุขภาพจิตดีขึ้นได้ โดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยวิธีเพชญ์ความจริงให้ผลที่ดีกว่า

จากเหตุผลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ญาติผู้ป่วยโรคจิตภาพที่ได้รับการให้คำปรึกษาภารกุ่มแบบเพชญ์ความจริง มีความเครียดต่ำลงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 และข้อที่ 3

3. ผลการวิจัยพบว่า ความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตภาพกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาภารกุ่มแบบเพชญ์ความจริงในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาภารกุ่มแบบเพชญ์ความจริงสามารถทำให้ความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตภาพ ในกลุ่มทดลองลดต่ำลง ทั้งนี้ เมื่อจากการให้คำปรึกษาภารกุ่มแบบเพชญ์ความจริงและกิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นวิธีการตามขั้นตอนที่ช่วยให้สมาชิกเข้าใจตนเอง สมาชิกภายในกลุ่มตระหนักรถึงพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาทำให้สมาชิกมองเห็นสาเหตุของปัญหา และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ จึงได้มีการเริ่มขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ เพื่อปรับพฤติกรรมใหม่ เมื่อนำไปปฏิบัติสมาชิกรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเมื่อนำมาดำเนิน

ให้สมาชิกในกลุ่มฟัง ซึ่งส่งผลให้เกิดการปรับพฤติกรรมในสมาชิกอื่น รวมทั้งการได้รับกำลังใจจากผู้ให้คำปรึกษา เมื่อผู้รับคำปรึกษาที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ แต่สมาชิกกลุ่ม และผู้ให้คำปรึกษา ก็ให้กำลังใจให้สามารถปฏิบัติต่อไป และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาระบุความสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแผนที่วางไว้ ส่งผลให้คะแนนความเครียดในระดับหลังการทดลอง และระดับด้านความก้าวหน้าของการทดลอง ส่วนหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเกิดจาก การมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา และระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ด้วยกัน เนื่องจากสมาชิกเป็นญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท ซึ่งมีปัญหาเรื่องการคุ้ยเคลื่อนไหวป่วยโรคจิตเภท คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้สมาชิกกล้าที่จะยอมรับและเปิดเผยตนของมากขึ้น ทำให้กระบวนการให้คำปรึกษาครั้งนี้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระบวนการให้คำปรึกษาในครั้งที่ 9 และ 10 ผู้ให้คำปรึกษาได้ให้กำลังใจและการให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับข้อคิด และวิธีการคิดที่ต่างจากเดิม ได้รับการกระตุ้นให้มีกำลังใจในการพัฒนาตนเองเปลี่ยนแปลงความคิด พฤติกรรมใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการให้คำปรึกษา ก็ยังมีการพูดคุย ให้กำลังใจกัน ตั้งนี้แม้จะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ และไม่ได้เข้ากลุ่มให้คำปรึกษาอีก แต่คะแนนความเครียดก็ยังดีกว่าระดับก่อนการทดลอง ในกระบวนการให้คำปรึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น สองคล้องกันแนวคิดของ กลาเซอร์และชูนิน (Glasser & Zunin, 1973) ที่กล่าวว่าผู้ให้คำปรึกษา ในกระบวนการให้คำปรึกษาแบบเพิ่มความจริง เมื่อรับทราบปัญหาของผู้รับคำปรึกษาแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาควรจะเป้าหมายไว้เพื่อประโยชน์ของการนำเทคนิควิธีการที่เหมาะสมมาใช้ การอธิบายให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจเป้าหมายในการให้คำปรึกษาควรอธิบายในลักษณะของการให้ความเข้าใจ รับผิดชอบต่อตนเองมากกว่าเป้าหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ในกระบวนการให้คำปรึกษาในครั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพ การสำรวจตนเอง การไว้วางใจ การให้กำลังใจ การสร้างข้อผูกมัด การวางแผนพัฒนา การไม่ยอมรับข้อแก้ตัว แต่ผู้ให้คำปรึกษาจะกระตุ้นและให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป จากผลการศึกษา ในครั้งนี้สองคล้องกันงานวิจัยของ เกย์ลี คำจันทร์ (2546) ซึ่งศึกษาผลของการกระบวนการกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อความเครียดและพฤติกรรมการคุ้ยเคลตันเองด้านสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อ HIV กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดเชื้อ HIV ที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้ติดเชื้อ HIV โรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มนี้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเครียดในช่วงประจำวันในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการคุ้ยเคลตันเองด้านสุขภาพจิตในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเพชญความจริงในระดับหลังการทดลอง และระดับติดตามผล ต่ำกว่าระดับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงกับสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5

จากการศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเพชญความจริงต่อความเครียดของญาติผู้ป่วย โรคจิตเภทในครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเครียดของญาติผู้ป่วย โรคจิตเภทในทางที่ดีนั้นคือ 1) ทฤษฎีการให้คำปรึกษา 2) จำนวนครั้งและระยะเวลาในการให้คำปรึกษา และ 3) ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสม จากปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเพชญความจริงเป็นทฤษฎีที่มีความเหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มนี้เทคนิคใช้การที่ช่วยให้ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท กลุ่มทดลองเกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้ญาติผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีความเครียดลดลงกว่าก่อนการทดลอง ในด้านจำนวนครั้งในการให้คำปรึกษาและระยะเวลาในการให้คำปรึกษา แต่ละครั้ง ในกระบวนการทดลองครั้งนี้ ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเพชญความจริงอย่างต่อเนื่องกัน จำนวน 11 ครั้ง ครั้งละ 60 - 90 นาที ซึ่งเป็นจำนวนครั้ง และเวลาที่เหมาะสม และขนาดของกลุ่มในการทดลองครั้งนี้ สมาชิกกลุ่มที่ใช้ในการทดลองมีจำนวน 10 คน ซึ่งตามแนวคิดในกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มนี้ จำนวนสมาชิกควรมีตั้งแต่ 6 - 10 คน เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกทุกคนได้รับการเอาใจใส่อย่างทั่วถึง ตลอดสิองกันแนวคิดของ คณพ. นัตรศุภกุล (2536, หน้า 111) ที่กล่าวว่าจำนวนสมาชิกในการให้คำปรึกษากลุ่มที่เหมาะสม ควรมีสมาชิกจำนวน 6 - 15 คน เพื่อให้ผู้รับบริการได้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงในการให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนสมาชิกในการวิจัยครั้งนี้อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเพชญความจริงสามารถลดความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทได้ จึงน่าจะมีการนำไปใช้ลดความเครียดในกลุ่มญาติผู้ป่วยโรคเรื้อรังอีก ๑ เผ่น ญาติผู้ป่วยโรคทดลองเดือดสมอง
2. ในการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเพชญความจริง ญาติผู้ป่วยที่รับการให้คำปรึกษาควรเป็นญาติผู้ป่วยกลุ่มโรคเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นกันเอง และรู้สึกว่าเป็นผู้ที่มีความรู้สึกเดียวกัน เช่นใจซึ้งกันและกันได้ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเพชญความจริงกับภาวะซึมเศร้า เช่น
ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นต้น